

Ta rokopis, ki smo ga prejeli 2. nov. 1867. leta, se je bil najprej izročil g. Stempiharju v presojevanje; ta je pa kmalu potem zbolel in umrl, predno se je lotil pregledovanja. — Odbor je na to v XI. seji sklenil naprositi g. J. Kapreca, dež. naše sodnije svetovalca, da bi blagovolil prevzeti ta posel. — 7. sept. 1869. l. smo dobili prijazni odgovor, v katerem g. Kaprec obžaluje, da ne more prevzeti dela, in nasvetuje, naj bi se prvo Gabelsbergerjevo stenograf. društvo v Pragi, in poleg tega tudi še domača izvedenca gospoda Ivan Tanšek in Ivan Kuralt za njuno mnenje poprašala.

(Dalje prihodnjič.)

Životopisne stvari.

Janez Kalister.

Janez Kalister je bil na mnogo stran imenitna oseba domovine naše. V 6. snopiču zanimivega popisa mesta Trsta in okolice njegove podaja nam J. G. Verdelski nekoliko črtic iz življenja Kalistrovega, ktere utegne mikati tudi mnoge bralcev našega lista.

V popisu imenitnih poslopij v Trstu se bere to-le: Druga poslopja bolj važna so v Trstu:

A. V notranjem mestu: a) Tako imenovana „Kalisterjeva hiša“ (casa Kalister) na solčno-izhodni ulici, ki ima po volji tržaških Italijanov nadpis „Via del Torrente“ namesti: „Via del Torrente Ključ“. To poslopje se ponosno vzdiguje na samem, je štirivoglato, zavzetne veličine in visokosti: ima štiri nadstropja, in gospoduje, tako rekoč, nad vsemi družimi, blizo in daleč okoli njega stoječimi poslopiji. Iz četrtega nadstropja, in pa, se vé, še bolj iz podstrešja, se gledalcu odpira daleč okrog sprelep vid po Trstu, na morje in na okolico. Napraviti je dal to znamenito poslopje rajnki Janez Kalister. Konec zidanju je bil leta 1864.; pa kmalu po tem — res čudno! — se je pripetilo, da po nesreči oboli, in se, še le 57 let star, tukaj v Trstu, kjer je imel takrat stanovanje v drugem svojem poslopiju, meseca decembra istega leta iz tega sveta spravi: dano mu nije tedaj bilo, da se preseli v to novo hišo, kakor si je želel.

Kaj da je bil Janez Kalister, to vedó ljudje, skoraj bi dejali, po vsem svetu: tako je bil namreč znan in imeniten, kakor je sicer znan in imeniten po navadi sploh vsak velik bogatinec. Slovél je Kalister po svoji, gotovo vsega občudovanja vredni pridnosti in delavnosti, ki mu je pa tudi mnogo premoženja prinesla, ravno kakor je slovel po svojem izglednem poštenju in po svojem prostem živetju; sicer umazanec ali grd skopuh nije bil nikdar: ko je šlo za pogostovanje kakega prijatelja ali znanca, nije gledal na denar — obnašal se je takrat kot pravi žlahtnik.

Janez Kalister je bil — Slovenec bistre glave, rojen leta 1807. v Slavini na Kranjskem, priženjen pa v Koče nedaleč od Postojne. Kot prost kmet je začel leta 1822. s pomočjo svojega, sprvič majhnega premoženja počasi kupčevati. Hodil je najprej v Ljubljano deloma po žito, deloma po usnje. To je prodajal tū in tam za primeren dobiček, ktere ga je pa tako rabil, da mu je nosil drug dobiček, in mu dajal po tem priložnost, razširjati si čedalje bolj srečno začeta opravila. Bil je pozneje previdnik sená in ovsá za cesarsko konjerejo ali žrebčarijo v Prestranku na Kranjskem, in tudi v Lipici. Tako, in pa po marsikterem drugem bolj važnem in bolj dobičkonosnem početju, posebno po jemanju cestnine in vžitnine v zakup (štant) zdaj na enem, zdaj na drugem kraju naše Avstrije, mu se je jako pomnoževalo premoženje. Čeravno stran krst-

nega imena in stran priimka je umel prav malo kaj družega — to sicer pa le v slovenskem jeziku — pisati, je vendar on sam vse poglobitne račune (rajtenge) o svojih dohodkih in izdavih v najlepšem razvidu držal. Sicer za druga opravila je imel v službi zadosti pridnih in zanesljivih pomagačev, ki jih je on modro zbiral, pa le — izmed svojih sorojakov. Poslušal nije on nikdar kakega si bodi sveta ne svojih opravičnikov, ne drugih ljudi. Ako se je kdo predrznil razodevati mu svoje mnenje ali mu kaj svetovati v eni ali drugi reči, se pa to nije vjemalo z njegovim namenom, nanagloma mu je odgovoril: „Ja, za Vas bi to b'lo dobro, a zame nej“. Tak odgovor je mirno in stanovitno ponavljal, če si je oni tudi na vso moč prizadeval, da ga prepriča z veljavnimi dokazi ali vzroki; pa je le — prazno slamo mlatil. Bil je Janez Kalister neizmerne in zveste pomnivosti: pametoval si je na tanko in na čisto kako stvar si bodi, ki je zadevala njega ali njegova opravila, — čez dvajset let. Po svoji, gotovo še prezgodnji smrti, ki je bila neki nasledek njegovih velikih trudov, posebno pa njegovega, tako rekoč neprestanega potovanja od enega kraja do drugega v vsakem vremenu ponoči in podnevu, je zapustil toliko premoženja (med tem sicer tudi več hiš v raznih deželah), da se je od njega plačalo samo za davke (!) v državno kaso 95.000, recimo: pet in devedeset tisoč (tavžent) goldinarjev.

Dopisi.

Iz Trsta. (Naznanilo onim, ki želijo službe pri telegrafu). Ker se slovenski dijaki pogosto oglašajo, da bi radi službo pri telegrafu dobili, in ker res uradnikov zeló pomanjkuje, dobili bi izvrstniši tudi kmalu službo, zato mislimo, da ni napak, ako naznanimo sledeče: 1. septembra se prične v Trstu, na Dunaji, v Pragi in Levovu poduk v telegrafstvu, ki bo trajal tri mesece. Kdor se hoče vdeležiti tega poduka, ima prošnjo vložiti pri katerem telegrafskem nadzorstvu (Telegrafen-Inspektorat) v omenjenih krajih. On mora imeti najmanj 18, in ne nad 30 let starosti; dokazati mora, da je vspešno dovršil vsaj 6 latinskih šol ali višo realko. Kdor se sprejme, ima vložiti 8 gold. za učne knjige in pomočke. Po dovršenem poduku ima napraviti preskušnjo iz telegrafstva in znati francoski jezik vsaj toliko, da ga umeje, če bere; družih deželnih in zunanjih jezikov znanost mu daje predstvo. Opomniti je še, da ni svetovati mladenčem, ki nimajo trdnega zdravja, posebno tistim ne, ki so na prsih bolni, vdeležiti se poduka, ker telegrafska služba je večidel težka in pogubna tistemu, ki nima dobrega zdravja. Ker telegrafskih uradnikov zeló pomanjkuje, dobé tisti, ki preskušnjo izvrstno opravijo, gotovo kmalu službo. — Temu naznanilu dostavljamo še to, da naš gosp. Fr. Cegnár, c. kr. viši telegrafist v Trstu, bo menda zopet letos učitelj, kakor je bil doslej vselej.

V Gorici 13. avgusta. — Dopisnik „iz okolice goriske“ v „Slov. Nar.“ (list 91) se je ozrl na moj dopis v 30. listu „Novicah“ govoreč o izidu naših veliko-posestniških volitev. Oglasil se je „Narodov“ dopisnik zarad neke napake — kakor pravi — v mojem dopisu. Jez ne tajim, da dopisnik „iz ok. gor.“ v volitvah zadevah marsikaj ve, česar „misera contribuens plebs“ ne ve, al vselej vsega znabiti tudi on ne ve. „Attems, Bosizio in Taccò pravi — niso bili kandidatje nobene stranke“! Zadnji dan in tisti dan pred volitvijo se ve da ne, saj sem tudi jez rekel, „da so se skrajni meščanski stranki udrla tla“, a tisto saboto pred volitvijo ni bilo tako. Strekelj, vodja te stranke, je imel na koga

opirati se; in kaj, ko bi se mu bilo pridružilo nekoliko tistih elementov, ki jih „Narodov“ dopisnik — ne vem, na kaj oprt — na 5 vrst deli? Kaj, ko bi se bil združil s Štr. sosebno mogočni „ciklop“? Za nagajanje in za cepljenje družih strank je dobra vsaka strankica, tudi če se nima vspeha nadjati. In koliko ni odvisno od zadnjega hipa? Pomislite, g. dopisnik, kako je n. pr. Faganel prišel v dež. zbor; še Ponci Pilat v „vero“ ni prišel tako po nedolžnem. „Soča sama se ni gotovo nikdar predrznila misliti na to, da bo F. izvoljen. Toda to so malenkosti, zaradi katerih ni vredno se pričakati. Važnejše se meni zdi ono, česar g. dopisnik v mojem dopisu ni niti omenil niti popravil. Kako to, da dopisnik iz „ok. g. o besedah: „Soča je . . . pustila Tonkli-a pasti“ — molči? Tukaj bi jez popravka želel. Je li res ali ne, kar se sploh po deželi trdi, da je „Soča“, ki je to vsled kompromisa s gosp. Černetom v svojih rokah imela, namesti zmožnega in velezaslužnega dr. Tonklia-a dala raji dve slavni ničli voliti? Hic Rhodus! — Osupnila je dalje čitatelje v „Narodovem“ dopisu ta-le med oklepaje stisnjena opombica: „Za Marušić-a se ni menda tudi vladi zelo mudilo“, (da bi bil izvoljen, namreč). Ali je ta opombica resnična? Če je, — in menim, da je — imel bi marsikdo pravico vprašati: čemu poprej tak hrup o Marušićevi „vladnosti“?! — H koncu govori dopisnik o „ljudskih zapeljivcih“ in „rakopotežih“ ter hvali volilce, da se jim niso vdali. Besedo „ljudski zapeljivci“, ki ste jo, g. dop., tako nepremišljeno izustili, sem vzel za zdaj na znanje; kdo so ljudski zapeljivci — to mora naše ljudstvo s časom zvedeti, kajti vidi se mi, da nekteri možje naše uboge ljudi že preveč predrzno za nos vodijo. Tudi razloček med „rakopoteži“ — kakor dopisnik „iz ok. g.“ svoje nasprotnike imenuje — in med „naprednjaci“ v njegovem zmislu bo treba ljudem pojasniti. Morebiti, da pridejo ta pojasnila sama od sebe. — Da se slednjič nisem motil, sem bojazen izrazil, da utegne „Sočina“ zmaga Pyrrhus-ova zmaga biti, pokaže se brž ko ne že ta mesec. Jaz tega ne želim. I tako z Bogom za danes!

Iz Vranskega. (*Narodna naša čitalnica*) napravi 18. dan t. m. kakor vlani, v slavo rojstnega dne presvitlega cesarja „besedo“ s tombolo in velikim plesom. — Ker je to dan, kterege se vsak lojalni Avstrijanec raduje, zato je odbor sklenil, da se ta dan ne gleda na §. 4. čitalničnih pravil in vstop dovoli vsakemu poštenemu človeku, akoravno ni ud čitalničin. Vse rodoljube tedaj in tudi druge lojalne državljane bližnje in daljne vabi vljudno k tej svečanosti

odbor.

Iz Ljubljane. V saboto se začne zbor deželni. Le zelo kratek čas je delovanju njegovemu odločen. Kakor je podoba, vladi ni do tega, da bi po deželnih zborih se zdaj mir dognal med narodi cesarstva avstrijskega in bi se prestrojila sistema, zaradi ktere je odstopil en del ministerstva, so zapustili Tirolci, Poljaki, Slovenci in Primorci državni zbor, in je bil naposled razpuščen celi zbor. Mislilo se je po pravici, da je zdaj konec oni sistemi, ki je državo našo že oslabil tako, da tudi navzunaj ne velja več to, kar je veljala celó pod Meternihom. Al, žalibog, da smo se zopet zmotili! Ker se Francoz in Prus vojskujeta, napoveduje se deželnim zborom, naj brzo zopet volijo poslance v tisti „reichsrath“, kteremu so nedavno slovó dali, — ta pa naj brž voli poslance v delegacije, da dovolite denar za priprave vojskine. Tedaj zopet „stare litanije“, — zopet tedaj naj so deželni zbori volilne zbornice za decemberski „reichsrath“, v kterem se nikdar ne bode dognalo to, česar vsak Avstrijan živo želeli mora: mir v notranjstvu, ki edini nas močne dela navzunaj.

Nenemški narodi avstrijski so si poslednja leta veliko priučili in niso nič pozabili, — resno bodo tedaj deželni zbori, zastopniki naroda, prevdariti morali, kaj je pravo v ta cilj in konec, da se uresniči najtehtnejša beseda cesarjeva: „jaz hočem mir imeti med narodi svojimi!“ Ta beseda nam je tehtnejša nego iglenke pruske in krogloleti francozki.

— (*Šolske stvari.*) Prusi bi prav veliko veselje imeli, ko bi prišli „Nemčijo“ do Adrije delat, ako bi jim v roke prišli „Jahresbericht-i“ ljubljanskih ljudskih in srednjih šol. Vse razprave v njih so letos čisto nemške, v nobenem programu ne nahajaš slovenskega sestavka. Bodi-si tega krivo to, da učiteljem, slovenščine zmožnim, grení veselje do pisave mršava národna ravnopravnost v naših šolah, za katero se deželni zbor kranjski že več let brez vspeha bojuje, ali bodi-si krivo to, da šolski vodji raji za svoje „Jahresberichte“ jemljejo nemške spise, da ustrezajo šolskima nadzornikoma Holcingerju in Wretschko-tu, — žalostna je na vsaki način ta prikazen.

— (V gimnaziji ljubljanski) je bilo letos 31 učenec manj od lani, v vsem skupaj bilo jih je 526, med kterimi Slovencev 427, Nemcev 98 (?) in 1 Italijan. Veliko preveč dijakov še zmirom tišči v Ljubljano; vsaj mnogi ne vejo, zakaj? Maturo je prestalo le 32; reklo se je, da so preskušnje bile ostre; sliši se pa tudi, da bi pri marsikterem dijaku na pravem mestu bila večja marljivost; sploh pa smo tudi te misli, kakor je mnogo učiteljev pri konferenciji odgovorilo nadzorniku Holzingerju, da jezik dela ovire pravemu izraževanju. Učenec razume stvar, al nemščina mu je na poti, da ne more povedati kakor bi htel. V čem pa omi učitelji iščejo sredstva, da bi se odstranile omenjene zapreke, tega niso rekli; mi ga iščemo v tem, da za 427 Slovencev bode naj gimnazija slovenska po naravnem in narodnem pravu. V vsem skupaj je gimnazija štela učiteljev pravih, namestnih in taci za nepredpisane nauke 28.

— (*V realki*) konec leta bilo je učencev 251, toraj več od lani 35; po narodnosti je bilo 150 Slovencev, 92 (?) Nemcev, 95 Lahov, 2 Hrvata, 2 Čeha; ljubljanskih 161, tujih 110; učnine so učenci plačali 1914 gld. Za prihodnje leto se je zvišala učnina, in sicer na spodnji realki na 20 gold., na viši pa na 24 gold. — Lansko leto je bila prvič skušnja zrelosti (matura) vpejlana na realkah; delalo je to skušnjo 12 učencev, vsi so jo dostali, njih pet celó z odliko. Letos je to skušnjo delalo 16 učencev, a padla jih je polovica. Se ve da ne vse, al vsaj veliko krivo tega je bil nered pod vodstvom Schreyevim. Da bi bila deželna vlada verjela, kar se je pisalo zoper vodstvo, ali bi bil vsaj g. dr. Jarec na tanko nadzoroval vodjo, gotovo ne bi bilo prišlo do tega kar se je zgodilo. Začasno vodstvo više realke je izročeno zdaj prof. Jan. Dřizhalu, možu, ki je prav na svojem mestu ter ima srce za mladino. Od njegovega vodstva se je nadjati, da v lep red spravi, kar se je toliko let zanemarilo.

— (*Glavna normalka in učiteljska pripravnica*) tudi je dala na svetlo nemški „Jahresbericht“ „ad majorem Germaniae gloriam“. Učencev je štela 732, nedeljskih pa 189. Vsak čveterih razredov je imel po dva razdelka; drugi razdelek vsacega razreda prevzame v prihodnje kot mestno šolo na svoje stroške mesto. Učiteljskih pripravnikov je bilo v 1. letu 6, v 2. pa 12. Čuda malo se učijo „kmetijstva“ in „sadjereje“, kajti samo v 2. letu je vsacemu teh dveh nauk odločeno le po 2 uri! In s tako skopo pripravo imajo pripravniki postati sposobni učitelji mnogoterih kmetijskih vednosti na ljudskih šolah! — Kakor gosp. Rozman zgubi vodstvo Št. Jakobške mestne šole, tako tudi g. Legat

prestane vodja biti normalni in pride za korarja v Novomesto. Le z duhovnimi vsemi proč iz ljudskih šol — in se ve da kmalu bode „inteligencije“ v Avstriji kot listja in trave, srebra bode na kupe, še aži pojde rakom žvižgat! Saj bomo vse to še doživeli.

— (Program novomeške višje gimnazije) nam kaže, da je ondi profesorjev bilo 12, učencev pa 148. Razen navadnih predmetov se je učilo tudi petje in muzika. Konečno preskušnjo (maturu) je delalo 14 učencev, ter jo je dostalo 11, a trije so na dva meseca odloženi. Po veri so bili vsi učenci katoličani; po narodnosti pa razen 6 Nemcev, 2 Hrvatov in 1 Laha vsi drugi Slovenci. Naj tedaj kdo reče, da to z ozirom na učence ni čisto slovenska gimnazija; in vendar je še zmirom tako uravnana, kakor da je za same trde Nemce. Kaj nam pomaga, da ustava vsem narodom ravnopravnost zagotavlja; kaj nam pomaga glasovati §. 19. osnovnih državljanskih pravic; kaj pomaga, da naš deželni zbor leto za letom ravnopravnost zahteva, naša „ustavoljubna“ vlada se za vse to nič ne zmeni in germanizuje naprej, kot pod Meternihom in Bahom! — Imena v programu so pravilno pisana, in, kar mu posebno vrednost daje, je to, da nahajamo v njem izvrsten sestavek od prof. p. Stanislava Škrabca o glasu in naglasu našega književnega jezika v izreki in pisavi. To precej obširno delo razodeva tako po obliki, kakor po zapopadku izurjenega in spretnega pisatelja in zvedenega jezikoslovca, ki je naravo slovenskega jezika temeljito preučil in premislil. Naj marljivi pisatelj le tako napreduje; on ima zmožnosti, kakoršnih naše slovstveno polje potrebuje, čeravno je — franciskan in zato po brezverskem „Tagblattu“ ne sposoben! Namen in prostor nam ne dopuščata, da bi pri tej priliki obširneje kritiko o tem sestavku pisali, vendar ne moremo zamolčati, da se nam čudno zdi, zakaj je g. pisatelj, ki se je drugače nepotrebnih novotarij nekih mlajših pisateljev ogibal, vendar-le posnemal „Zvonov“ kedo, in pisal še celó kateri, namesti: kdo, kateri. Čemu to nepotrebno raztezanje, ki nas oddaljuje od vseh družih Slovanov? Če se bomo bali dveh soglasnikov skupaj, potlej bomo morali tudi pisati heram, gelava itd. namesti hram, glava. A kam pridemo po tej poti? Tudi to, da je pisava kratka in dosledna, je nekaj vredno. Gospod pisatelj se je ogibal novotarij, kakor so: nij, nijso, stvarij, dnij itd. namesti: ni, niso, stvari, dni itd., in to po vsi pravici, ker bi drugače, ako bi hoteli dosledni biti, morali tudi druge besede, ki imajo enak i, tako pisati, tedaj tudi: hrijb, krijž, mijti, pijti, trpij namesti: hrib, križ, miti, piti, trpi itd. Kdor piše nej namesti ni, ta bi moral, ako bi bil dosleden, tudi pisati: lejp, svejt namesti: lep, svet; zakaj e, iz kterege nastaja po dolenski izreki ta ej, je v teh besedah po etimologiji čisto enak, namreč cirilov jat (ѣ). Ista nedoslednost je pisati: lepej ženi, namesti: lepi ženi. Kako se tudi s ka — po naši slovnici vsikakor kar — namesti da bližamo vsem Slovanom, to lahko že vrabci na strehah čivkajo. Tudi v ti reči bo treba enkrat do čistega priti, da bomo tudi v pravopisji složni. Do tistihmal nam jezikoslovno preiskavanje res nikakor ni odveč, in gosp. pisatelj naj se ne boji očitanja, da z nepotrebnim delom čas trati; ampak naj marljivo nadaljuje, kakor je začel; tudi na to stran se imamo še marsikaj učiti.

— Prof. Peternel, imenovan za šolskega svetovalca, se je odpovedal temu poslu.

— Truplo gosp. dr. Toman se bode po odločni njegovi volji iz Rodaun-a prepeljalo v Ljubljano in od tod na pokopališče rojstnega njegovega kraja v Kamnogorico. Kdaj da pride, še ni znano; spreved v Ljub-

ljani bode sijajin; želeti je, da se ga vdeleži tudi narod naš iz vseh okrajin slovenskih.

— Občni zbor hranilnice, ki je bil pretekli teden, ni sprejel še nobenega poslopja za realko; vodstvo je prejelo nalogo, naj izvoli drug odbor, ki poišče pripravno mesto za realkino poslopje, in ta naj poroča o 14 dneh. Kdor more Maličovo hišo nasvetovati za šolo, kaže brez ozira na ogromno ceno 100.000 gold., da ni sposoben, da v tej zadevi vmes govori. Kjer se 4 ceste križajo in je ropota največ, ondi vendar ne more biti šola!

— Pravil za „narodni dom“ vlada ni po vse potrdila. Spotika se nad besedo „národní“, češ, da to diši po politiki, in delnice ne smejo nižje biti nego po 100 gold. Ako se vlada celó v take malenkosti vtika, si nam pač posili ironični izrek: „Freiheit wie in Oesterreich“.

— (Deželna komisija za povzdigo konjske reje) je 10. dan t. m. imela svojo drugo sejo, ko je popred v Selu ogledavala cesarske žebce in 4 izmed njih za pleme zavrgla. V seji je zastopnik vlade vitez Höfer komisiji naznanil, da c. kr. ministerstvo na Dunaji še nič ni odločilo, ali se letos bodo premije delile za žebce in kobile ali ne. Dr. Bleiweis nasvetuje na to, naj se deželna vlada naprosi, da nemudoma razodene ministerstvu željo, naj se vsaj še letos po istih vodilih kakor prejšnja leta delijo premije, za prihodnja leta pa naj se marsikaj predrugači, in posebno to, da se vsako leto na vseh krajih (v Kranji, Mokronogu in Postojni) delijo premije. Vsi udje komisijni pritrdijo temu predlogu in na to major Schwarzl naznani svoj načrt, ki ga je predložil c. kr. ministerstvu kmetijstva, kako naj bi se predrugačila ta delitev premij. Pri tej priliki major Schwarzl tudi pové, da je vlada 10 ces. žebcev težkega (pingavskega) rodú izročila gospodarjem na Gorenskem, in sicer: v kranjskem okraji: Hafnerju na Laborah 2, Železnikarju v Tržiču 2, — v radoljskem okraji: Vuharju v Rečicah 2, Vidicu v Lescah 1, — v kamniškem okraji: Narobetu v Trzinu 2, Keceljnu v Topolivasi 1; ravno zdaj gré pa še za to, da tudi v bohinjsko dolino prideta 2. Dr. Bleiweis obžaluje, da se ni očitno razglasilo, da se dadó žebci na kmete, ker bi se bilo gotovo veliko gospodarjev za-nje oglasilo in bi to tudi bolje bilo, da ne bi v en kraj prišla po 2, v druge pa nobeden. Gospod major je obljubil, da vprihodnje se bode tako ravnalo; vsak začetek pa je težak, in lahko se ta stvar tako predrugači, da po preteku prvega leta, ako se oglaší več gospodarjev, se vzame en žebec tam, kamor sta bila dana dva, in dá drugam. Kdor cesarskega žebca hoče dobiti, mora dokazati, da ga lahko dostojno redí in skrbno glešta; spuščati se ne sme čez mero, vsaj na 30 kobil se pa mora leto in dan spustiti, od vsake sme gospodar, ki ga ima, zahtevati navadno plačo. Za to pa, da gospodar redí in spušča žebca, dobí vsako leto od vlade 80 gold. in čez 10 let je ves njegov. To so gotovo mikavni pogoji, in vendar se za deželo prihranijo veliki stroški. Da pa gospodar, ki dobí takega žebca, ni zanikern, plača 100 gold. kazni, ako se mu spriča, da po njegovi krivdi, po njegovi nerodnosti je žebec šel pod zlo. — Naposled je komisija še sklenila ponoviti c. k. ministerstva željo, da se v bohinski Bistrici, v Železnikih, na Vrhniki, v Cerknici, v Koprivniku, Zatičini in Svurú vsaj za prihodnje leto napravijo štacije za plemenske cesarske žebce.

— (Dva naša kmeta iz Jančjega sta bila 8. t. m. pred cesarjem.) Oba sta obsojena zaradi slovečega tepeža z ljubljanskimi turnarji, kateri so, kakor znano, krivi Rodetove smrti. Eden izmed njih, Janez Anžur, je star pri 50 letih, oče 8 otrok, drugi Andrej Anžur,

kacih 40 let, oče 3 otrok. Bila sta v dolgotrajnem preiskovalnem zaporu in zdaj ju čaka še denarna kazen in ječa. Kako strašno ju to zadeva, to se lahko presodi, ako se premisli, kako gré na kmetih, ako prvega delavca, gospodarja ni, in so otroci nedorasli. Starejši ima biti zaprt 2½ leti, mlajši 10 mesecev. Prišla sta tedaj k cesarju milost prosit. Mlajši je izročil cesarju prošnjo in govoril slovenski (nemški nobeden besedice ne ume): „Svitli cesar, ponižno prosimo, da bi ta naša prošnja uslišana bila, usmilite se naših nedolžnih otrok in naših žen!“ Cesar je prošnjo vzel in odgovoril prijazno, tudi slovenski: „Je že dobro“. Kakor sta bila prej v velicem strahu pred tako visocega gospoda stopiti, tem bolj potem nista mogla prečuditi se, kako so cesar in vsi veliki gospodje pri njem „pohlevni“ in prijazni. „Da, ko bi bili v Litiji in v Ljubljani taki! Tam pa vsak birič reži nad nami“, rekla sta nam. Odšla sta z dobrim upanjem in mi jima želimo srečen uspeh. Tako se „Slov. Nar.“ piše iz Dunaja. — Ker se zdaj po časnikih bere, da Njegovo Veličanstvo misli 18. t. m. (ki je rojstni dan cesarjev) pomilostiti zarad političnih hudodelstev obsojene, in ker je sodnija dogodbo na Jezici in na Jančjem zeló povdarjala za narodno (politično), tedaj si jej zdaj lepa prilika ponuja, iz istega obzira zagovarjati pomiloščenje vseh, ki so bili zarad one dogodbe obsojeni.

— (Oznanilo c. kr. asentne komisije za nakupovanje kónj) razgláša, da za armado nakupuje vprežne konje: težke, ki merijo po 15 pestí in 1 palec do 2 palca in čez po 200 do 235 gold.; lahke konje pa, ki merijo od 14 do 15 pestí, po 160 in 170 gold. Konji morajo že pet stari, a ne čez dvanajst let stari biti. Kupujejo se vsaki pondeljek, sredo, petek in soboto — le na praznik ne — od 8. ure zjutraj na dvorišču v gostilnici „pri Kerčonu“ na tržaški cesti. — Kakor slišimo, prvo saboto ne repa ni bilo prodanega, ker deloma komisija ni hotela vsakega kupiti, pa tudi prodajalci niso bili s ceno zadovoljni. Teško bode tedaj samo na Kranjskem nakupiti 1600 konj.

— („Pravnik“ 6. list) obsega: Proti kateri kazenski postavi se pregreši dolžnik, ki svojo lastnino na škodo upnikov ob vrednost spravi? (Konec). — O računostvju. — O domovinstvu. — Die Rechtssprechung. — Slovenski jezik v uradih. — Slovensko podporno društvo visokošolcem. (Res, blaga ideja; da bi le se oživila kmalu!) — Črtice.

— (Obrtnijsko podporno društvo. — Konec.) Posodilo se je do 30. junija l. l.: meseca januarija 10.535 gold., februarja 12.310 gld., marca 16.380 gld., aprila 21.425 gold., maja 21.075 gold., junija 16.230 gold., toraj skup 97.955 gold. Te številke dosti pričajo, da obrtnijsko podporno društvo vrlo napreduje. Le v korist onih obrtnikov, kateri še niso društveniki tega društva, se izreče želja, naj bi vstopili v društvo in s tem pripomogli v časih potrebe k podpori, ktera korenini na vodilu samolastne pomoči.

— (Vipavski tabor) se je tako slavno obnesel, da so se vsi taboriti naši zeló navdušeni vrnili nazaj v Ljubljano. Bilo je naroda zbranega okoli 12000; po takem bil je za Vižmarskem na vsako stran prvi. Sokolov iz Ljubljane, Postojne, Planine in Vipave bilo je nad 100. Vse resolucije so bile soglasno sprejete, vsi dopisi in telegrami so bili z živahnim navdušenjem pozdravljani. Prečastiti dekan gospod Grabrijan se je odlikoval s prijazno gostoljubnostjo svojo, kajti 80 gostov je na obedu imel pri svoji mizi. Bolj na drobno o taboru prihodnjič.

— („Kranjsko špraho“) mora znati, kdor hoče pri ljublj. finančni direkciji službo praktikanta z 400 gold.

dobiti. Tako stoji zapisano v razglasu „Laib. Zeitg.“ 12. avgusta. Gospodje Wurzbach-i, Dežmani in vsi drugi, ki hočete dva deželna jezika na Kranjskem imeti, glejte! kako vam veliki filolog pl. Possaner s kranjskim jezikom spodbija vaša dva jezika, kajti zdaj ne velja več trditi, da slovenski in nemški jezik sta deželna jezika na Kranjskem, kranjski jezik, — to reče vse, drugega ni mogoče nič.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Največ skrbí delajo vladi zdaj delavci, kateri podkurjeni po ljudéh, ki niso delavci, kričijo po „socijalni demokraciji“, če prav malokdo izmed njih vé, kaj da je to. Vlada je zato prepovedala društva delavska na Dunaji in v Gradcu. To pa je dunajske delavce tako na noge spravilo, da se zbirajo na večer in v velicih procesijah se po predmestjih klattijo, pojó, pa spet saksebi gredó. Vlada sama si jih je vstvarila pod ministrom Giskro, da so jej pomagali kričati zoper konkordat in druge verske reči, — zdaj jih pa ima — zoper sebe. Kdor veter seje, vihar žane!

Iz francosko-pruskega bojišča. Na bojišču samem se pretekli teden ni nič odločivnega zgodilo, temveč pa v Parizu. Državni zbor je odstavil vse poprejšnje ministre, ljubljence Napoleonove, in prevzel je vodstvo sedanjega ministerstva grof Palikao, mož ostrega značaja in iz Kine znani strah vojakom. Republikanska stranka je v zboru izustevala hude besede zoper cesarja Napoleona in eden izmed njih je zeló zahteval, naj se odstavi cesar Napoleon s vso njegovo rodovino; se ve da ta predlog ni obveljal pri večini cesarju vdanih poslancev. Dosegli so pa vendar to, da so vzeli cesarju glavno vodstvo armade na bojišču, in je to prevzel iz Mehike znani general Bazajne. Dolžijo namreč Napoleona, da je on kriv dosedaj še zmirom nesrečne francoske vojske. Francoska armada se je čedalje bolj vmikovala nazaj na svojo zemljo in se je vmaknila za reko Mosel. Govori se, da je ob tej reki bila te dni neka manj pomenljiva praska, o kateri telegrami francoski pravijo, da so Francozi zmogli, pruski pa, da so Prusi; kaj je pravo, se bo še le pozneje izvedelo. To pa je gotovo, da so Prusi zdaj prišli na težeje stališče, kajti v tuji deželi so, kjer se imajo od vseh strani sovražnika bati in kjer jim pomanjkanje živeža žuga. Ako Francozom se posreči, da združijo silno armado, in planejo čez Prusko, se po takem na tem bojišču vname zeló krvavi in pa odločivni boj.

Žitna cena

v Ljubljani 13. avgusta 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 50 — banaške 6 fl. — — turšice 3 fl. 50. — soršice 3 fl. 73. — rži 3 fl. 50. — ječmena 3 fl. — — prosa 2 fl. 80. — ajde 3 fl. — — ovsa 2 fl. 60 — Krompir 1 fl. 50.

Žitna cena

v Kranji 13. avgusta 1870.

Vagán pšenice 6 fl. 20. — rži 4 fl. 15. — ječmena 3 fl. 60. — ovsa 2 fl. 80. — soršice 4 fl. 40. — ajde 3 fl. 35. — prosa 3 fl. 40. — krompirja 2 fl. 30. — fižola 3 fl. 84.

Kursi na Dunaji 16. avgusta.

5% metaliki 54 fl. 50 kr. Ažijo srebra 123 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 64 fl. 15 kr. Napoleondori 10 fl. 1 kr.